

עיונים בשפה וחברה

כתב עת אלקטרוני בין תחומי

של האגודה הישראלית לחקר שפה וחברה

גיליון מיוחד בנושא

שפות לא יהודיות המדוברות בישראל כיום

Israel Studies in Language and Society

Interdisciplinary Electronic Journal of the

Israeli Association for the Study of
Language and Society

Special issue on

Non-Jewish Languages in Israel Today

הערכת

מלכה מוצ'ניק

המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן

עורכת ביקורת ספרים

דבורה קלקין-פישמן

הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה

המערכת

רוני הנקין, המחלקה ללשון העברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
רון כוזר, החוג לשפה וספרות אנגלית, אוניברסיטת חיפה
ענת סטבנס, החוג להכשרת מורים לאנגלית, המכללה האקדמית בית-ברל
עירית קופפרברג, מרכז שח"ק לחקר שפה, חברה ותקשורת, מכללת לוינסקי לחינוך
אורה שורצולד, המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן

מרכזת המערכת: רקפת דילמון

עורך לשון עברית: יצחק הילמן

עורכת לשון אנגלית: שרה ירקוני

מתחזק האתר: צבי סדן (צוגויה סאסקי)

מועצת המערכת

עלית אולשטיין, בית-הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית בירושלים
מוחמד אמארה, החוג לבלשנות אנגלית, המכללה האקדמית בית-ברל
שושנה בלום-קולקה, המחלקה לתקשורת ועיתונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים
אליעזר בן-רפאל, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב
גבריאל ויימן, החוג לתקשורת, אוניברסיטת חיפה
גדעון טורי, בית הספר למדעי התרבות, אוניברסיטת תל-אביב
איילת כהן, החוג לתקשורת, המכללה האקדמית ע"ש דוד ילין
תמר כתריאל, החוג לתקשורת, אוניברסיטת חיפה
רפאל ניר, המחלקה לתקשורת ועיתונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים
דב ספולסקי, המחלקה לאנגלית, אוניברסיטת בר-אילן
אילנה שוהמי, בית-הספר לחינוך, אוניברסיטת תל-אביב
יוסף שטרית, החוג ללשון העברית, אוניברסיטת חיפה
מרים שלזינגר, המחלקה לתרגום וחקר התרגום, אוניברסיטת בר-אילן
אסתר שלי-ניומן, המחלקה לתקשורת ועיתונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים

Editor

Malka Muchnik

Department of Hebrew and Semitic Languages, Bar-Ilan University

Reviews Editor

Devorah Kalekin-Fishman

Faculty of Education, University of Haifa

Editorial Board

Roni Henkin, Department of Hebrew Language, Ben-Gurion University

Irit Kupferberg, Shahak Research Center, Levinsky College of Education

Ron Kuzar, Department of English Language and Literature, University of Haifa

Anat Stavans, Department of English, Beit-Berl Academic College

Ora Schwarzwald, Department of Hebrew & Semitic Languages, Bar-Ilan University

Editorial Coordinator: Rakefet Dilmon

Hebrew Style Editor: Yitzhak Hilman

English Style Editor: Sarah Yarkoni

Site Maintainer: Tsvi Sadan (Tsuguya Sasaki)

Advisory Board

Muhammad Amara, English Linguistics, Beit-Berl Academic College

Eliezer Ben-Refael, Sociology and Anthropology, Tel Aviv University

Shoshana Blum-Kulka, Journalism and Communications, The Hebrew University

Ayelet Cohen, Communication Studies, David Yellin College of Education

Tamar Katriel, Communications, Haifa University

Raphael Nir, Journalism and Communications, The Hebrew University

Elite Olshtain, School of Education, The Hebrew University

Esther Schely-Newman, Journalism and Communications, The Hebrew University

Joseph Schetrit, Hebrew Language, Haifa University

Miriam Shlesinger, Translation and Interpreting, Bar-Ilan University

Elana Shohami, School of Education, Tel Aviv University

Bernard Spolsky, English Linguistics, Bar-Ilan University

Gideon Toury, Culture Research, Tel Aviv University

Gabriel Weimann, Communications, Haifa University

עיונים בשפה וחברה של "האגודה הישראלית לחקר שפה וחברה" הוא כתב עת בין תחומי שפיט, המציע במה אקדמית לחוקרים העוסקים בלשונות השונות המדוברות בישראל מן ההיבט החברתי-תרבותי. מטרתו לשקף ולהפיץ את המחקר בתחום השפה והחברה בישראל של חוקרים מדיסציפלינות שונות, כגון בלשנות, סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, תקשורת, חינוך, תרגום ועוד. המאמרים יתמקדו בתחומים אלו מהיבטים תאורטיים, אמפיריים, תיאוריים ומעשיים.

ISSN: 1565-9682

הכתובת להתקשרות: safa.hevra@gmail.com

כתובת האתר: <http://www.isralangsoc.org/isls/>

הגשת מאמרים

המאמרים וביקורות הספרים ישלחו בדואר אלקטרוני בלבד לכתובת המערכת:

safa.hevra@gmail.com

ספרים לסקירה יש לשלוח לכתובת:

ד"ר דבורה קלקין-פישמן, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה, חיפה 31905.

אפשר לקרוא את ההנחיות להכנת מאמר בכתובת זו שבאתר כתב העת:

<http://www.isralangsoc.org/isls/guidelines.html>

אזכורים

"עיונים בשפה וחברה" מאוזכר במקומות אלו:

Linguistics Abstracts: <http://www.linguisticsabstracts.com>

MLA International Bibliography: <http://www.mla.org/bibliography>

ERIC – Education Research Information Center: <http://www.eric.ed.gov>

IBSS – International Bibliography of the Social Sciences:

<http://www.proquest.co.uk/en-UK/catalogs/databases/detail/ibss-set-c.shtml>

רכישה ומנויים

לספריות ולמוסדות:

650 ₪ או 185 דולר או 120 אירו עבור גיליון

לאנשים פרטיים (כולל הרשמה לאגודה):

150 ₪ או 45 דולר או 30 אירו לשנה

אופן התשלום

למנויים על כתב העת ולרכישת גיליונות בודדים נא לפנות לחברת און טיים בע"מ

דואר אלקטרוני: ontime@ontime.co.il

טלפון: 04-8405051

אתר החברה: <http://www.ontime.co.il>

Israel Studies in Language and Society of the "Israeli Association for the Study of Language and Society" is an interdisciplinary peer-reviewed journal which publishes research on the different languages spoken in Israel. The journal welcomes articles in the fields of linguistics, sociology, anthropology, communication, education, translation, etc. that deal with relevant topics from theoretical, empirical, descriptive and practical points of view.

ISSN: 1565-9682

Contact Address: safa.hevra@gmail.com

Site Address: <http://www.isralangsoc.org/isls/>

Submissions

To submit articles please see the Guidelines for Contributors at the following address:
<http://www.isralangsoc.org/isls/guidelines.html>

Articles and book reviews should be sent only by electronic mail to the editorial address: safa.hevra@gmail.com

Books for review should be sent to:

Dr. Devorah Kalekin-Fishman, Faculty of Education, Haifa University, Haifa 31905

Indexing and Abstracting

"Israel Studies in Language and Society" is covered by the following services:

Linguistics Abstracts: <http://www.linguisticsabstracts.com>

MLA International Bibliography: <http://www.mla.org/bibliography>

ERIC – Education Research Information Center: <http://www.eric.ed.gov>

IBSS – International Bibliography of the Social Sciences:

<http://www.proquest.co.uk/en-UK/catalogs/databases/detail/ibss-set-c.shtml>

Subscription Rates

Libraries and Institutions:

185 USD or 120 EURO or 650 NIS per issue

Private Subscriptions (including Association's fee):

45 USD or 30 EURO or 150 NIS per year

Payment Systems

For subscriptions and purchase of single issues contact On Time Ltd.

E-mail: ontime@ontime.co.il

Telephone: 04-8405051

Website: <http://www.ontime.co.il>

תוכן העניינים

9-8	דבר העורכת [עברית ואנגלית]	מלכה מוצ'ניק
	מאמרים [באנגלית]	
38-10	השפעת הזהות על עמדות שפתיות ודפוסי השימוש בשפת האם ושפת הלאום: המקרה של סטודנטים עולים מחבר העמים בישראל	פנינה גולן-קוק ועלית אולשטיין
72-39	צרפתית בריבוי: המקרה של ישראל	אליעזר בן-רפאל ומרים בן-רפאל
97-73	שינויים בכשירות הלשונית בספרדית בבגרות המוקדמת אצל דור שני לעולים מאמריקה הלטינית	גרסיאלה ספקטור-ביתן
116-98	תפקיד השפה בארבעת מסמכי החזון בשינוי ההקשר הסוציו-פוליטי בישראל: לקחים מחינוך דו-לשוני	מוחמד אמארה ואימן אגבאריה
142-117	הנגנה בערבית המדוברת של חיפה: מחקר תחבירי-פונטי סוציו-לשוני	יהודית רוזנהויז
159-143	מוטיבציות ללימוד, שימוש והוראת אנגלית בקרב סטודנטים ומרצים בחוג לאנגלית במכללה אקדמית דתית לחינוך במגזר היהודי	מרשה בן-שושן וגבי שושני
184-160	"סו פאן, מוי כף": שאילה לקסיקלית בבלוגים של נערות ישראליות	כרמל וייסמן
	ספרים ועוד	
185	דבר עורכת מדור הביקורת [עברית ואנגלית]	דבורה קלקין- פישמן
191-186	לקראת דקדוק העברית המדוברת. אסתר בורוכובסקי בר-אבא, <i>העברית המדוברת – פרקים במחקרה, בתחבירה ובדרכי הבעתה</i>	דפנה יצחקי
197-192	עולם מלא בקוצו של יו"ד: על השפה העברית באינטרנט. כרמל וייסמן ואילן גונן, <i>עברית אינטרנטית</i>	איילת עוז
201-198	שמות משפחה של נשים: שיקולים חברתיים. מיכל רום ואורלי בנימין, <i>פמיניזם, משפחה וזהות בישראל: שמות משפחה של נשים</i>	רות כץ
	תקצירים	
205-202	תקצירים בעברית למאמרים באנגלית	

Table of Contents

Malka Muchnik	From the editor [Hebrew and English]	8-9
	Articles	
Pnina Golan-Cook & Elite Olshtain	The impact of identity on patterns of national and ethnic language attitudes and use: The case of bilingual immigrant students from the Former Soviet Union in Israel	10-38
Eliezer Ben-Rafael & Miriam Ben-Rafael	Francophonie in the plural: The case of Israel	39-72
Graciela Spector-Bitan	“Los muertos que vos matáis gozan de buena salud”: Changes in Spanish proficiency in early adulthood among second generation of Latin-Americans in Israel	73-97
Muhammad Amara & Ayman Agbaria	The role of language in reconstructing socio-political contexts: Arabic in the Future Vision documents	98-116
Judith Rosenhouse	Intonation in the colloquial Arabic of Haifa: A syntactic-phonetic sociolinguistic study	117-142
Marsha Bensoussan & Gabi Shoshani	Motivations for learning, using, and teaching English among students and faculty in the English Department of a Jewish academic religious teachers college	143-159
Carmel Vaisman	“So fun, muy kef”: Lexical glocalization in Israeli teenage girls’ blogs	160-184
	Books and More [Hebrew]	
Devorah Kalekin-Fishman	From the editor [Hebrew and English]	185
Dafna Yitzhaki	Towards a grammar of colloquial Hebrew. Esther Borochofsky Bar-Aba, <i>Issues in Colloquial Hebrew</i>	186-191
Ayelet Oz	A whole world in a nutshell: On Hebrew online. Carmel Vaisman & Ilan Gonen, <i>Hebrew on-line</i>	192-197
Ruth Katz	Women’s marital names: Social factors. Michal Rom & Orly Binyamin, <i>Family, and Identity in Israel: Women’s Marital Names</i>	198-201
	Abstracts	
	Hebrew abstracts of English articles	201-205

תקצירים

השפעת הזהות על עמדות שפתיות ודפוסי השימוש בשפת האם ובשפת הלאום:

המקרה של סטודנטים עולים מחבר העמים בישראל

פנינה גולן-קוק ועלית אולשטיין

אוריינטציות דו-לשוניות של סטודנטים עולים מחבר העמים בארץ נבדקו כפונקציה של זהויות חברתיות-תרבותיות מתגבשות. הממצאים מאשרים את הסברה כי דפוסי התירבות שאותם מאמצים המהגרים בעקבות המעבר הבין-תרבותי באים לידי ביטוי בהבניה המחודשת של אוריינטציות של זהות ושפה. דפוסי השימוש בשפת האם ובשפת הלאום בהקשרים ובתחומים שונים ועמדות העולים כלפי שתי השפות משקפים את נטיות הזדהותם עם דוברי שפות אלה. ההבדלים המשמעותיים ביותר בין מהגרים שמוינו לארבע קבוצות על פי אוריינטציית זהותם המתגבשת (אסימילטיבית, אינטגרטיבית, סגרגטיבית או נוטה לשוליות) באו לידי ביטוי ביחס לנטיותיהם לאמץ או לדחות את שפת הלאום, ולאזן דווקא ביחס לגישתם כלפי שימור השפה הרוסית. בהתאם למצופה, הפערים הגדולים ביותר התגלו בין מהגרים המגלים אוריינטציות אסימילטיביות וסגרגטיביות ביחס לזהות, המייצגות שתי גישות תירבות מנוגדות. בעוד הראשונים מעדיפים את שפת הלאום, האחרונים תומכים בלהט בשימור שפת האם ובשימוש בה.

צרפתית בריבוי: המקרה של ישראל

אליעזר ומרים בן-רפאל

השפה הצרפתית ותרבותה הן חלק של המאגר הלשוני והתרבותי של ישראל, ונוכחותן מגובה על ידי רקע אנושי מורכב. רוב האזרחים הישראליים הם בעלי ותק של שלושה דורות לכל היותר בארץ והם מדברים או דיברו יותר ממאה לשונות. מלשונות אלו, צרפתית היא כנראה הידועה ביותר בארץ אחרי עברית, אנגלית, ערבית ורוסית. ביחס לשפות הללו, צרפתית נדחת לעמדה חלשה מטעמים שונים וזכות היתר העיקרית שלה – אם לא היחידה – שהיא נלמדת בבית הספר התיכון ובחטיבה כמקצוע בחירה. אולם את השפה הזאת אפשר למצוא במגוון סביבות ברחבי החברה הישראלית, ובכל מקום היא נתפסת בצורה שונה, זוכה לפרקטיקות שונות ומתפתחת על פי דפוסים שונים. אפשר אף לדבר על צרפתית בישראל במונחים של "ריבוי פרנקופוניה". מטרת המאמר היא לעמוד באופן מקיף על סוגי הדינמיות השונים שהשפה מדגימה בחוגים וברבדים שונים. אנו מקשרים בין היבטים סוציולוגיים הקשורים בדוברי השפה, לבין ממדים סוציולינגוויסטיים של פרקטיקות השפה. כוונתנו לשאול עד כמה אפשר לזהות עקיבות בתמונה המתקבלת על פני השטח של ה"קקופוניה הפרנקופונית", למרות השונות בין מצבים ובין פרקטיקות. אנו מתבססים על עבודות מחקר שניהלנו מאז שנות השמונים ועד לאחרונה, ושהן נחשפו התסמונות העיקריות של השפה ודובריה: התסמונות האתנו-תרבותיות של עולים צפון אפריקאים בתקופות מוקדמות להקמת המדינה, התפתחות הצרפתית ל-Franbreu אצל חוגים מסוימים, התפשטות שפת הביניים צרפתית-עברית אצל לומדי השפה, והפיכת הצרפתית לשפת תפוצה חוצה לאומים בגל ההגירה של שנות ה-1990 וה-2000. הסתכלות משולבת של ניתוחים אלה מעלה תמונה מקיפה – אם לא קוהרנטית – של מיקום ומעמד השפה הצרפתית בחברה הישראלית בכלל. תמונה זו מציעה גם ראייה כוללת הן על התהליכים שהשפה הצרפתית מסוגלת להתנסות בהם והן על מה שהתפתחויות אלו מלמדות על הסוציולוגיה והסוציולינגוויסטיקה של החברה שבה הן מתרחשות.

שינויים בכשירות הלשונית בספרדית בבגרות המוקדמת**אצל דור שני לעולים מאמריקה הלטינית**

גרסיאלה ספקטור-ביתן

המאמר מציג ממצאים ראשוניים של מחקר נרטיבי שערכתי בקרב הדור השני של עולי אמריקה הלטינית בישראל. בהתאם למודל של סיפורי חיים להתפתחות הזהות, השתמשתי בנרטיב ככלי מחקר. ממצאי המחקר מתייחסים לשימור לשון האם, לדרכים שבהן המשתתפים בונים את זהויותיהם הלאומיות ולאופן שבו הם תופסים את עמדות החברה הישראלית לגביהם ולגבי הוריהם. במחקר קודם מצאתי שהאסטרטגיות שנקטו עולים מאמריקה הלטינית בהבניית זהויותיהם הלאומיות בארץ המוצא – שנסבו על שילוב זהויות לאומיות שונות – שימשו גם בהבניה-מחדש של זהויותיהם בארץ החדשה. במחקר הנוכחי נמצא שהנרטיבים של ההורים על אודות תהליך הבניית זהויותיהם הועברו לבני הדור השני והשפיעו במידה רבה על דרך הבניית זהויותיהם הלאומיות.

התמונה העולה מהמחקר הנוכחי מצביעה על מאפיינים משותפים בין הדור הראשון והשני של עולים מאמריקה הלטינית בישראל, כמו למשל האפשרות לחוש בד בבד שייכות לשתי התרבויות: הלטינו-אמריקאית והישראלית. הערך הסימבולי של השפה הספרדית נראה בבירור בסיפורי חייהם, וקשור לרגשות חיוביים שלדבריהם חשו בעת ביקוריהם בארצות אמריקה הלטינית. בזמן בני הדור השני מרגישים ישראלים לכל דבר ומתייחסים לעברית כאל שפה ראשונה ועיקרית. הטענה המרכזית היא ההתייחסות לצעירים אלה כ"דו-לשוניים ישנים", ה"מתעוררים" לאחר טיול באמריקה הלטינית לאחר שירותם הצבאי ומחליטים להעמיק את הידע בשפה הספרדית ובתרבות אמריקה הלטינית במוסד אקדמי.

תפקיד השפה בארבעת מסמכי החזון בשינוי ההקשר הסוציו-פוליטי בישראל:**לקחים מחינוך דו-לשוני**

מוחמד אמארה ואימן אגבאריה

המאמר בוחן את התפקיד הסוציו-פוליטי המיועד לשפה הערבית בארבעת ניירות העמדה הידועים בשם "מסמכי החזון העתידיים", שהתפרסמו מטעם מוסדות פלסטינים-ערביים במדינת ישראל. בהציעם תכנית להעברת יותר כוח, הכרה ושוויון למיעוט הפלסטיני בישראל, המסמכים גם מבקשים לסיים את ההגמוניה הלשונית של הרוב היהודי בישראל. נוסף על כך, המסמכים מקדמים באופן מפורש שינויים להעצמת הנוכחות והשימוש בשפה הערבית במרחב הציבורי, הן מבחינה אינסטרומנטלית כאמצעי לתקשורת והן מבחינה סימבולית כביטוי לזהותם הלאומית והתרבותית של הפלסטינים.

כפי שמאמר זה מגלה, המסמכים מבקשים לשנות את ההסדר ההיררכי והמרובד של האזרחות הישראלית, שמשמר את השליטה האתנית של הרוב היהודי, באמצעות קידום דו-לשוניות. ליתר דיוק, המסמכים מציעים שהמדינה תאמץ דו-לשוניות כמאפיין המגדיר את זהותה של מדינת ישראל, וכמנוף לסיום ההגמוניה האתנית היהודית ולהפיכת ישראל למדינה דו-לאומית. בשעה שמאמר זה מכיר בסיכויים הטמונים בדו-לשוניות, בהישענותנו על תובנות מן הספרות על אודות החינוך הדו-לשוני כדרך לפתרון סכסוכים, המאמר גם טוען שסיכויים אלה עשויים להיות לא ממומשים, בלי לגרום לשוויון מוחשי ולהכרה אמיתית ביחסים בין ערבים ליהודים בישראל.

הנגנה בערבית המדוברת של חיפה: מחקר תחבירי-פונטי סוציו-לשוני

יהודית רוזנהויז

הנגנה היא רכיב חשוב במערכת הפונטית-הפונולוגית של כל שפה. תחום זה כמעט לא נבדק ביחס ללהגים הערביים בישראל, אף שיש בו עניין מבחינה תיאורית, אנליטית והשוואתית. המאמר דן בהיבטים של הנגנה בקרב דוברי ערבית ילידיים נוצרים, יהודים ומוסלמים מחיפה. לצורך הבדיקה שימשו טקסטים מן המאגר של גבע-קליינברגר (2004) המופיעים באתר SemArch באינטרנט. החומר הלשוני חולק ליחידות תחביר-הנגנה ונותח בעזרת התוכנה Praat. הוצגו שתי שאלות מחקר: (1) מהן תכונות ההנגנה של מבנים תחביריים מסוימים בלהג הערבי בחיפה? (2) האם יש הבדלי הנגנה בין להגי העדות? על פי השערת בלנק (1964) ייתכן שיהיו בישראל (ובלהגים אחרים) הבדלים מינימליים תלויי-עדה שישתקפו בהנגנה ובפרוזודיה של הדיבור. המחקר הנוכחי לא גילה הבדלים בין-עדתיים אלא הבדלים תחביריים-פרוזודיים תלויי נושא, רגש ותחביר. במאמר נידונות השלכות סוציולינגוויסטיות של ממצאים אלה.

מוטיבציות ללימוד, שימוש והוראת אנגלית בקרב סטודנטים ומרצים

בחוג לאנגלית במכללה אקדמית דתית לחינוך במגזר היהודי

מרשה בן שושן וגבי שושני

השפה האנגלית, המשמשת כשפה בין-לאומית באקדמיה, באמצעי התקשורת, במסחר, בתעשייה, ובתרבות, היא אחת השפות החשובות בישראל היום. מכיוון שמורים מעבירים לתלמידיהם רעיונות, ערכים תרבותיים וספרותיים יחד עם שפה, רב-לשוניות עשויה ליצור חוסר הרמוניה בין שפות ותרבויות שונות. לאור ההטרונגניות הגדולה מבחינת שפות ותרבויות באוכלוסייה, חקר נושאים הקשורים להוראה וללימוד השפה האנגלית במוסד דתי ללימודים גבוהים בישראל עשוי להראות עד כמה שולטת ההרמוניה בין אנגלית כשפה לא יהודית מצד אחד, לבין עברית וערכים יהודיים מצד שני.

כאשר אנו עדים לחוסר הרמוניה, אפשר להניח שהבעיה תורגש במיוחד במוסד דתי לחינוך. במאמר זה מוצג כדוגמה המצב בחוג לאנגלית במכללה האקדמית הדתית שאנן, שבו קיימת אוכלוסייה הטרונגנית. שאלון הועבר לסטודנטים ומרצים ששפת אמם היא אנגלית וכן לאלה ששפת אמם אינה אנגלית, במטרה לבדוק את ההתייחסות לשפה זו, את השימוש בשפה המדוברת והכתובה בכיתה ומחוצה לה, ואת המוטיבציה לשמש כמורים לאנגלית. עבור רוב השאלות לא נמצא הבדל משמעותי בין הסטודנטים למרצים או בין דוברי אנגלית כשפת אם וכאלה שאינם דוברי אנגלית ילידים. השלכות ממחקר זה עשויות לשפוך אור על המוטיבציות ללימוד, לשימוש ולהוראת השפה האנגלית, והן עשויות להיות לעזר למחנכים ולקובעי מדיניות בישראל.

"סו פאן, מוי כיף": שאילה לקסיקלית בבלוגים של נערות ישראליות

כרמל וייסמן

בשנים האחרונות גובר העניין האקדמי ברב-לשוניות באינטרנט, לאור הראיות שלפיהן השפה האנגלית מסתמנת כלינגואה פרנקה של תרבות הרשת. מאז שנות ה-80, השפה העברית רוויה בשאלות מאנגלית הן בשפה הדבורה הן בעיתונות. מחקרים ראשוניים באמצעי תקשורת חדשים בישראל מדגימים כי מאפיינים דומים של השפה הדבורה קיימים בעברית הדיגיטלית הכתובה. מאמר זה מציג התייחסות מחקרית ראשונה ללשון הכתיבה הדיגיטלית בעברית, ביישום רשת הנחשב א-סינכרוני, הבלוג, וכן התייחסות ראשונה להשפעת שפות זרות על העברית בכתיבתם של

בני נוער במרשתת (אינטרנט). מאמר זה מבוסס על עבודת שדה אתנוגרפית שנערכה במשך שלוש שנים (2004-2007) באתר ישראלבולג, פלטפורמת הבלוגים הראשונה והגדולה בישראל. הניתוח הלשוני במאמר מתבסס באופן ספציפי על טקסטים מתוך 56 בלוגים של נערות בגילאי 11-16, המשתייכות לשתי קהילות דיבור המכונות "פקצות" ו"פריקיות". אף שנהוג להתייחס לשפתם הדבורה של צעירים כמקשה אחת, נמצא הבדל מהותי בנורמות הלשוניות ובדפוסי השיח של קהילות הדיבור השונות, המבצעות זהויות מגדר באמצעות סגנונות תת-תרבותיים שונים מעל גבי הבלוגים שלהן. המאמר שואף להשיב על השאלה: מהם ההקשרים הסוציו-לשוניים של השאלות הלקסיקליות בבלוגים של נערות ישראליות?

קהיליית הדיבור של ה"פקצות" עושה שימוש נרחב במאפייני לשון ייחודיים, המערבים שאילות לקסיקליות מטקסטים של תרבות פופולרית ותוכני מדיה ספציפיים בשפות שונות, המשולבות במשפטיהן בכתב ובתחביר עברי. המאמר מדגים תופעה רווחת בקרב שתי קהילות הדיבור – שאילת מילים בודדות משפות זרות, הנבחרות על פי מצלולך ולא על פי משמעותן, לעתים כשימוש אונומטופאי, עד כדי הפיכתן לסימן פרא-לשוני. ככל הנראה, התופעה ייחודית לכתבה באינטרנט, החסרה סימנים פרא-לשוניים וקינטיים. סימנים מעין אלו מתפתחים כמוסכמה ברשת באמצעות שימוש חריג בכתב. במאמר מודגם כיצד שאילה משפות זרות קשורה קשר הדוק להידוד שבין מגדר, גלובליזציה ותקשורת מתווכת מחשב ומוצעות תובנות חדשות לגבי היחסים שבין שפה לשיחים הללו.

Abstracts

The impact of identity on patterns of national and ethnic language attitudes and use:

The case of immigrant students from the Former Soviet Union in Israel

Pnina Golan-Cook & Elite Olshtain

Bilingual orientations of immigrant university students from the former USSR (FSU) in Israel were examined as a function of emerging social/cultural identities. Results support the premise that acculturation styles adopted by immigrants undergoing cultural transition manifest themselves in the reconstruction of both identity and language orientations. Social group identification was reflected in reported patterns of language use across various language contexts and domains, as well as in the students' attitudes towards the ethnic and national languages. The greatest differences between immigrants classified in terms of four identity groups (assimilated, integrated, separated and marginalized) were manifested with respect to their tendencies to embrace (or reject) the dominant language, rather than with respect to their approach to Russian maintenance. As expected, assimilated and separated immigrants, representing two conflicting identity orientations, were most distinguishable from one another with respect to both language attitudes and behavior: the former favored Hebrew, while the latter more avidly supported and maintained the use of their native tongue. The responses of members of the remaining groups were less distinguishable. However, those manifesting integrative tendencies were more similar in their language orientations to the "assimilated" group, while those classified as "marginalized" were closer to those identified as "segregated".

Francophonie in the plural: The case of Israel

Eliezer Ben-Rafael & Miriam Ben-Rafael

Despite its subordinate status, French is found in Israel in a number of social contexts, where the language is perceived and practiced differently, and evolves according to various sociolinguistic patterns. We discuss French here in terms of “multiple francophonies” (French-speaking groups) and consider its diverse dynamism. We correlated sociolinguistic aspects with sociological concerns, to question the extent to which it is possible to find some coherence in the picture yielded on the surface by the “cacophony of francophonies”. On the basis of a series of studies performed since the 1980s, we investigate the developments of the major modalities of French and French speakers in Israel: the ethnocultural vernacular of early immigrants from North Africa, the development of French into “*Franbreu*” in given milieus, the expansion of a French-Hebrew interlanguage among learners and the transformation of French into the marker of a new transnational diaspora among immigrants from 1990 to the present day. For each modality, we present a sociological description of relevant milieus and aspects of their practice of French. The final section proposes a comprehensive view of this presence of francophonies, and what they teach us in general terms and about Israeli society.

“Los muertos que vos matáis gozan de buena salud”: Changes in Spanish proficiency in early adulthood among the second generation of Latin-Americans in Israel

Graciela Spector-Bitan

This paper summarizes the initial results of a narrative research project conducted among second-generation Latin American immigrants in Israel. The narrative method was employed, following McAdams’ (1985) life story model for conceptualizing identity development. The results presented describe how the members of the second generation construct their national identities, the degree of their Spanish language maintenance and their perception of the attitudes of the host society towards them and their parents.

In a previous research, I found that the main strategy employed by first-generation immigrants to construct their national identities in the country of origin, characterized by a harmonious relationship between them, was again employed after immigration, when they had to reconstruct their national identities in the new country. The present research shows that the second generation of Latin American immigrants in Israel exhibits some common traits with their parents, as the possibility of belonging concurrently to two cultures. The symbolic value of Spanish is clearly detected in their life stories, also related to the positive feelings reported by participants when visiting Latin America. At the same time, they feel Israeli, and they consider Hebrew as their first and principal language. The central claim is related to the conception of these youngsters as “dormant” Spanish-Hebrew bilinguals, who are “awakened” after a trip to Latin America following their military service and feel the need to improve their Spanish proficiency through formal study of Spanish and Latin American culture. In this way, I investigate both inter- and intra-generational changes in Spanish proficiency.

The Role of Language in the Future Vision Documents in Transforming the Socio-Political Context in Israel: Lessons from Bilingual Education

Muhammad Amara & Ayman Agbaria

This paper examines the socio-political role assigned to Arabic in four position papers published by Arab-Palestinian institutions in Israel and widely known as the Future Vision documents. Proposing a blueprint for conceding more power-sharing, recognition, and equality to the Palestinian minority in Israel, the documents call for an end to the linguistic hegemony of the Jewish majority. Moreover, the documents explicitly advocate for increasing the presence and practice of the Arabic language in the public sphere, both instrumentally as a means for communication and symbolically as an expression of the Palestinians' cultural and national identity. The documents, as this article reveals, promote bilingualism as a means to change the hierarchical and differentiated regime of citizenship, through which the ethnic dominance of the Jewish majority is maintained. More specifically, the documents propose that the state should adopt bilingualism as the salient characteristic of Israel as a driver to end the Jewish ethnic hegemony and transform Israel into a binational state. While this paper recognizes the prospects for change entailed in bilingualism, drawing on insights from the literature on bilingual education as a tool for conflict resolution, it also argues that these prospects might remain unrealized, without inducing tangible equality and genuine recognition in the minority-majority relations.

Intonation in the Colloquial Arabic of Haifa: A Syntactic-Phonetic Sociolinguistic Study

Judith Rosenhouse

Intonation is an important component in the phonetic system of any language. This field has hardly been studied for Arabic in Israel, though it is of interest for descriptive, analytic and comparative goals. This paper examines some aspects of intonation of Christian, Jewish and Muslim native Arabic speakers from Haifa. We used texts collected and published by Geva-Kleinberger (2004a) and found on the SemArch internet site. We divided the speech material into syntactic and intonation units, and analyzed them by Praat. Our research questions were: (1) what are the intonation features of certain syntactic structures in Colloquial Haifa Arabic? (2) Are there intonation differences between the communal dialects? Blanc (1964) wrote that there could be minimal community-based intonation and prosodic differences between communal dialects in Israel (and elsewhere). This study revealed not inter-communal, but syntactic-prosodic differences, which were topic-, attitude- and syntax-dependent. The sociolinguistic implications of these findings are discussed.

Motivations for Learning, Using and Teaching English among Students and Faculty in a Jewish Academic Religious Teachers College

Marsha Bensoussan & Gaby Shoshani

English, an international language used in academia, the media, commerce, industry, and culture (Hawkins, 2008, p. 371; Spolsky, 1997, p. 145), is one of the most prominent non-Jewish languages in Israel today. Since teachers transmit ideas, cultural values and literature as well as language (Uccelli & Snow, 2008, p. 631), multilingualism is likely to produce some

tension among the various languages and cultures. If any disharmony exists, it would be likely to be detected in a religious educational institution. One example is the English Department at Shaanan Academic Religious Teachers College, which has a heterogeneous population. A questionnaire was administered to examine the attitudes of native and non-native students and faculty members towards the English language, their use of spoken and written English in and outside the classroom, and their motivations for becoming teachers of English.

For most of the questions, no significant differences were found between students and faculty members or between native/native-like speakers and non-native speakers of English. In view of the linguistic and cultural heterogeneity of the population, an investigation of some of the issues involved in teaching and learning English in a religious institution of higher learning in Israel could shed light on the extent to which harmony reigns between English, a non-Jewish language, on the one hand, and Hebrew and Jewish values, on the other. Implications of this study would shed light on motivations for learning, using and teaching English, and would be helpful to Israeli educators and policy makers.

“So Fun, Muy Kef”: Lexical Glocalization in Israeli Teenage Girls’ Blogs

Carmel L. Vaisman

Evidence that English has become the lingua franca of Internet culture has in recent years stimulated academic interest in the use of multiple languages on the Internet. Since the 1980s, Hebrew speech and writing, including slang and journalism, have increasingly borrowed words from English, and preliminary research in chat rooms shows similar speech forms are used in Hebrew new media speech-write. This paper is the first scholarly treatment of digital written Hebrew in asynchronous online communication – in this case blogs – as well as the first scholarly treatment of the influence of foreign languages on Hebrew writing by Israeli adolescents on the web. The paper is based on ethnographic research carried out over three and a half years (2004-2007) on the website *Israblog*, the first and largest blog-hosting platform in Israel. The linguistic analysis in this paper is specifically based on texts from 56 blogs of girls aged 11-16 belonging to two distinct speech communities, referred to as *Fakatsa* and *Freak*. This paper aims to answer the question: what are the sociolinguistic contexts of girls’ lexical borrowing choices on blogs?

Although the spoken language of adolescents is generally considered to be homogeneous, a significant difference exists between the linguistic norms and discourse patterns of these two speech communities that perform their gender identity as subcultural style on blogs. The *Fakatsa* speech community makes wide use of unique language characteristics that mix words borrowed from the lexicons of specific popular culture and media content in English, Spanish and Japanese, combining the foreign words phonologically transliterated into Hebrew within the Hebrew syntax of the sentence.

The paper demonstrates that certain words borrowed by both speech communities from foreign languages are chosen by their phonology with little importance to their meaning and used in diverse ways, including as onomatopoeic paralinguistic signs. This phenomenon is apparently unique to Internet writing that lacks paralinguistic and kinetic signs, and thus develops them through the nonstandard use of writing. The paper demonstrates that borrowing from foreign languages is closely linked to the interplay between gender, globalization and computer-mediated communication, and also suggests new insights on the relationships between language and these discourses.